Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 98/2020 vp

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry kiittää lausuntomahdollisuudesta.

Hallituksen esitys toimeenpanee niin sanotun teledirektiivin ja audiovisuaalisia sisältöjä koskevan ns. AVMS-direktiivin. Kansainvälisten ja kotimaisten toimijoiden velvoitteiden yhtenäistäminen on sisämarkkinoiden toimivuuden edellytys. Sähköisen viestinnän sääntelyn tulee edistää kilpailua, kannustaa yrityksiä investointeihin ja innovaatioihin sekä tukea toimintaympäristöä, jossa liiketoiminta enenevissä määrin perustuu datan hyödyntämiseen.

EK kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että kansallisessa täytäntöönpanossa ei ole onnistuttu pidättäytymään ylimääräisestä kansallisesta lisäsääntelystä, eikä myöskään ole huomioitu mahdollisuuksia keventää sääntelyä. Alunperinkin olisi tullut jo valmisteluvaiheessa pidättäytyä minimisääntelyn periaatteessa.

Voimaantulon osalta EK ehdottaa, että useiden kansallisten muutostarpeiden ja niistä seuraavien lisääntyvien velvoitteiden johdosta lain ehdotettua voimaantuloaikaa tulisi molempien direktiivien osalta harkittava pidennettäväksi niiden salliman täytäntöönpanoaikataulun loppuun, jotta lopullisen sisällön edellyttämien velvoitteiden sopeuttamistoimille jäisi kohtuullisesti aikaa.

Teledirektiivi

Direktiivin tavoitteena on ollut yhtenäistää taajuuksien jakamiseen ja toimilupien myöntämiseen liittyviä parhaita käytänteitä EU:ssa. Tämän lisäksi harmonisoidaan jakamista edistäviä toimenpiteitä kuten vertaisarviointimenettelyä. EK katsoo, ettei direktiivin perusteella ole tarvetta muuttaa nykyistä kansallista taajuuslainsäädäntöä, joka jo nyt perustuu taajuuksien tehokkaaseen käyttöön, menettelyiden avoimuuteen ja teknologianeutraliteettiin.

Suomessa nykyinen lainsäädäntö on toiminut hyvin ja mahdollistanut kansainvälisesti vertaillenkin edistyksellisen taajuuspolitiikan. Taajuuksista ei ole peritty kohtuuttomia huutokauppamaksuja ja taajuudet on pystytty ottamaan käyttöön Euroopassa ensimmäisten joukossa. Tämä on yksi syistä, miksi Suomi on edelläkävijä mobiilidatayhteyksissä ja niiden käytössä.

Kuten teletoimialaa edustava FiCom on omassa lausunnossaan esittänyt, mobiilipalvelujen käyttäminen kuitenkin edellyttää, että toimijoille osoitetaan ja myönnetään jatkossakin riittävästi taajuuksia. Mobiiliverkot ovat Suomessa

rakentuneet markkinaehtoisesti ja markkina on toiminut, minkä johdosta jatkossakin olennaisimmat langattoman laajakaistan taajuudet ja toimiluvat olisi tarpeellista osoittaa yleistä teletoimintaa harjoittaville kaupallisille toimijoille.

Käyttäjien oikeuksia viestintäpalveluissa koskevia sääntöjä ollaan ehdotetun 106 § 1 momentin mukaan ulottamassa koskemaan kaikkia tilaajia, niin yhteisö- kuin kuluttajakäyttäjiä. Lähtökohta on ongelmallinen, sillä kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan samaistaminen on Suomen kuluttajasuojasääntelylle täysin vierasta.

Erityisen ongelmallista kuluttajasuojalainsäädännön ulottaminen on nykytilanteessa, jossa heinäkuussa 2020 voimaan tullut laki kuluttajaviranomaisten toimivallasta (HE 56/2019) asettaa hallinnollisen, rangaistusluonteisen seuraamusmaksun (max. 4 % liikevaihdosta) tietystä kuluttajasuojalain rikkomuksista. Näihin kuuluvat myös 106 b §:ssä viitatut KSL 2 ja 6 luvun tiedonantovelvollisuutta koskevat pykälät. Seuraamusmaksu rinnastuu rikosoikeudelliseen seuraukseen, jolloin sääntelyn on oltava erityisen selkeää ja tarkkarajaista. Tältä osin on erityisen tärkeää, että tilaajan ja kuluttajan käsitteet pidetään tiukasti erillään, etenkin tilanteissa, joissa tilaaja voi olla myös yhteisö (esim. 116 §, 109 §, 112 §).

Tilaaja / kuluttajastatuksen mahdolliset epäselvyydet ja mikro- ja pienyrityksiä sekä yleishyödyllisiä yhteisöjä koskevat poikkeukset luovat epäselvyyttä, miten *kuluttaja*suojaa sovellettaisiin näissä tilanteissa. Sääntely tuleekin toteuttaa *minimiperiaatteella*, myös mikro- ja pienyritysten ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen poikkeussääntöjen osalta. Elinkeinonharjoittajien tai yhteisöjen osalta ei ole syytä poiketa sopimusvapauden periaatteesta. Suomen telemarkkinat toimivat käyttäjien kannalta hyvin, eikä kuluttajasuojan jakolinjaa elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välillä tulisi muuttaa.

Puhelinverkon käytöstä perittävään korvaukseen (65 §) eli valtakunnallisten tilaajanumeroiden (yritysnumeroiden) hinnoitteluun esitetään kansallista muutosta. Tällä ns. access-maksun poistamisella yritysnumerohinnoittelu korvattaisiin matkapuhelinmaksulla. Muutos kaventaisi yritysten valinnanmahdollisuuksia puhelinpalveluiden osalta, ja heikentäisi yritysten edellytyksiä tarjota tärkeää puhelimitse tapahtuvaa asiakaspalvelua. Yksittäisen kuluttajan osalta muutos olisi hyvin vähäinen, ja ensi asteen väliaikaisen, pienen hyödyn jälkeen muutokset olisivat todennäköisesti suurelta osin kielteisiä.

Ehdotettu muutos tulisi poistaa. Muutos on merkittävä ja siksi joka tapauksessa siirtymäkautta on pidennettävä vähintään 2023 loppuun asti. Mikäli muutos tehtäisiin, teleyritykset ja yritysasiakkaat tarvitsisivat pidempää siirtymäkautta sekä korvaavien sopimusten että asiakaspalvelujen järjestämiseen uudelleen.

Viestintäverkon kriittisissä osissa käytettävät laitteet (244 a §). Säännöksen soveltamisalaa tulisi aina tulkita suhteellisuusperiaatteen mukaisesti mahdollisimman suppeasti ja rajoittaa tarkastelu pienimpään mahdolliseen osaan viestintäverkkoa. Säännös on uusi ja kun kyseessä on perusoikeuksien rajoitus, suppea tulkinta on ehdottoman tärkeää. Säännös edellyttää myös kansallisen turvallisuuden arviointia, joka ei ole teleyritykselle luontainen tehtävä.

Säädöstä tulisikin täsmentää siltä osin, miten verkkoon kohdistuvaa kansallista uhkaa arvioidaan konkreettisesti. Lisäksi kiinteän verkon liityntäverkot ja matkaviestinverkon radioliityntäverkot tulisi rajata pois kriittisten osien alalta.

AVMS

EK pitää Medialiiton lausunnossa esitetyn tavoin SVPL:n 25 lukuun (206 §) sisältyvää **soveltamisalan rajausta onnistuneena.** AV mediapalveluita koskevia säännöksiä tulee soveltaa vain sellaisiin palveluihin, joiden pääasiallisena tarkoituksena on tarjota av-sisältöä. Säännöksiä ei siten tule soveltaa sellaisiin toimituksellista sisältöä sisältäviin verkkosivuihin ja palveluihin, joissa av-sisällön tarjoaminen ei ole palvelun päätarkoitus eikä ohjelmien määrä huomioon ottaen säännöllistä.

Tiedon saannin estoa koskeva määräys sisältyy nykyiseen lakiin (185 §), jota esitetään nyt kansallisesta tarpeesta johtuen muutettavaksi tavoitteena parantaa viranomaisen mahdollisuuksia puuttua laittomaan verkkosisältöön.

Voimassa olevan viestintäpalvelulain mukaisesti käräjäoikeus voi esimerkiksi syyttäjän esityksestä määrätä tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajana toimivaa sosiaalisen median alustaa (esim. Facebook) estämään pääsy tiettyyn loppukäyttäjän tallentamaan tietoon. ***Säännöstä ehdotetaan nyt laajennettavaksi siten, että tiedon saannin estoa koskeva määräys voidaan kohdistaa tietyin edellytyksin myös tietoa välittävään teleoperaattoriin.***

EK yhtyy FiComin näkemykseen siitä, että ehdotetun säännöksen soveltamisala on liian lavea. Teleyritys ei pysty poistamaan internetsivulta yksittäistä tietosisältöä, vaan sen on ehdotetun määräyksen toimeenpanemiseksi estettävä pääsy koko laitonta aineistoa sisältävälle sivustolle. Samalla voi estyä täysin laillista sisältöä. Soveltamisalan kahden vuoden rangaistusminimi sisältää laajan kirjon rikosnimikkeitä. Mikäli soveltamisalaa ei tarkenneta, johtaisi laajamittaiseen, ennakoimattomaan käyttöön, jossa yksittäisen materiaalin estämiseksi joudutaan estämään kokonaisen palvelun toimiminen. Tämä vaarantaisi sananvapautta ja tiedon vapaata liikkumista.

EK katsoo, että soveltamisala tulisi tältä osin rajata koskemaan vain nimettyjä, ennalta määrättyjä ja yhteiskunnallisesti arvioituna hyvin vakavia rikoksia kuten terrorismirikoksia, törkeitä petoksia ja lasten hyväksikäyttöä sisältäviä aineistoja. Asiaa tulisi vielä tarkastella muiden laittoman sisällön levittämisen estämistä koskevien lainsäädäntöhankkeiden kanssa (mm. EU:n asetus verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämisen estämisestä). Tarkkarajaisempi säännös rajoittaisi puuttumista perusoikeuksiin.

Mainonnan sääntelyn osalta direktiivin ja nyt täytäntöönpantavan lain soveltaminen tuo teknologianeutraalin lähestymistavan, lisäksi sääntelyä kevennetään perinteisten televisiotoimijoiden osalta. Mainosten sijoittamista joustavammin, paremmin sille sopiviin kohtiin antaa tilaisuuden televisiotoiminnalle sijoittaa mainokset paremmin lisäämättä kuitenkaan mainosten kokonaismäärää (222 §). Direktiivin mukaisesti esitysluonnokseen sisältyvä mainonnan aikarajoja koskevan sääntelyn keventäminen on siten askel oikeaan suuntaan.

Samoilla mainosmarkkinoilla toimiviin yrityksiin tulee soveltaa samoja sääntöjä. Kansallisiin toimijoihin kohdistuvat tiukemmat velvoitteet esimerkiksi sisällön ja heikentävät kotimaisten mediayritysten kilpailuasemaa kansainvälisten toimijoiden rinnalla. Huomionarvoista kuitenkin on, että mainonnan aikarajoja koskevat säännöt koskevat ainoastaan lineaarista televisiotoimintaa. Tilausohjelmapalveluita koskien vastaavaa mainonnan rajoitusta ei ole.

Audiovisuaalisten sisältöjen esteettömyyden tavoitteiden tulee olla suhteellisia saatavilla olevaan teknologiaan nähden tai kustannusrasitus yksityisille toimijoille tulisi korvata. Ehdotuksen mukaan toimijoille asetettaisiin myös tekstityksen laatuun liittyvä velvoite. Direktiivi ei kuitenkaan edellytä tiukkaa laatuvaatimusta, vaan tämä on *puhtaasti kansallinen vaatimus.* Esityksen mukaan ääni- ja tekstitysvelvoitteet laajenisivat tietyin osin televisiotoimijoiden ohella tilausohjelmapalvelun tarjoajiin, mikä on myös kansallisessa valmistelussa direktiivin ulkopuolelle menevä lisäys.

Käytännössä laatuvelvoite koskisi vain kansallisia toimijoita, mikä asettaa suomalaiset mediayhtiöt kohtuuttomaan asemaan kansainvälisessä kilpailussa. Rasite olisi suhteeton saatavilla olevaan teknologiaan nähden. Tältä osin viittaamme Medialiiton esitykseen ja muutosehdotukseen Mediapoliittisen ohjelman perusteella (valtioneuvoston periaatepäätös 2018). Nyt käsillä olevaa esitystä tulisi korjata vastaamaan Mediapoliittisen ohjelman linjauksia korvattavuudesta ja tekniseen kehitykseen suhteutettavasta laatuvelvollisuudesta. Tämä asettaisi myös kansalliset ja muualle sijoittautuneet toimijat samalle viivalle.

Autoradio FM - Laki vaaratiedotteesta annetun lain muuttamisesta ja muutos ajoneuvolakiin. FM-valmius on radiotoiminnan saavutettavuuden edellytys, eikä ilman sitä ole myöskään mahdollista vastaanottaa vaaratiedotteita. Tältä osin EK kiittää kansallista ehdotusta, jolla turvataan autoradion FM-vastaanottomahdollisuus.